

PTUJSKI LIST

Politično gospodarski tednik.

Stane:

Za celo leto K 30—
za pol leta 15—
za četrt leta 7.50
za 1 mesec 2.50

Posamezna številka 1 K.

Uredništvo in upravnništvo je v
Ptuj, Slovenski trg 3 (v starem
rotovžu), pritličje, levo.
Rokopisi se ne vrnejo.

Štev. 52

Ptuj, 26. decembra 1920

II. letnik

Našim naročnikom!

Novo leto se bliža, prosimo to-
raj naše cenjene naročnike in in-
serente, blagovolite zaostalo naroč-
nino in inserate pravočasno vpo-
slati in naročitev obnoviti, da se
dopošiljanje lista ne prekine, in da
nam prihranite neljubo opominja-
nje in mnogo zamudnega dela!

Upravnništvo „Ptujkega lista.“

Kdor se je prepil, žanje vihar.

Pri zadnjih volitvah niso dobili kleri-
kaleci v Sloveniji večine, da bi mogli potem
samovoljno vladati nad Slovenci, v Beogradu
pa nastopati kot predstavniki slovenskega
ljudstva. Oblast bi morali deliti z drugimi
strankami. To pa jim ni po volji, zlasti ne
nekaterim mlajšim pristašem s Kranjskega.
Ti hočejo starejšim, že izkušenim voditeljem
zrasti čez greben. Dasi se radi nazivljejo
katoliško stranko, jim je katoličanstvo v po-
litiki deveta briga, dobra jim je vera le v
toliko, v kolikor se da izrabljati v sebične
strankarske namene.

Zato ni čuda, če so treznejši voditelje
SLS prišli v nasprotje z mlajšimi mečmi. Te
mlade moči se hočejo uveljaviti baš s svojim
radikalnim programom. Znano je, da bi SLS
rada dobila za Slovenijo čim najširšo avto-
nomijo s prozornim namenom, da bi le
ona mogla tu neovirano gospodariti.
Ker pa po zadnjih volitvah tega ni pričako-

Staro kresalo.

(Nadaljevanje in konec.)

Zjutraj pridejo kralj in kraljica, stara
dvorna dama in vsi oficirji, da bi videli, kje
je bila princezinja.

„Tukaj je!“ pravi kralj, ko je zagledal
prva vrata s križem.

„Ne, tam je, moj ljubi mož!“ pravi kra-
ljica, ko je zagledala druga vrata, zaznamo-
vana s križem.

„Ali tu je eden in tam eden!“ pravijo
vsi; kamor se ozrejo, tam so bili križi na
vratih. Sedaj so razumeli, da jim vse iskanje
ne pomaga nič.

Kraljica pa jim je bila izredno modra
gospa, ki je razumela več kakor hruške peč.
Vzela je svoje velike zlate škarje, odrezala
velik kos židanega blaga in naredila nizek
mošnjiček; tega je napolnila s finim pšenič-
nim zdrobom, ga je privezala princezinji na
hrbet, in ko je bilo to storjeno, je naredila
na mošnjičku malo luknjico, tako da se bo
zdrob ves čas izsipoval in kazal pot, kamor
bode princezinja šla. Ponoči prišel je pes
zopet po princezinjo in jo odnesel k vojaku,
kteri jo je tako rad imel, ter bi bil sam rad
postal princ.

Pes ni zapazil, kako se je zdrob od grada
pa do stanovanja vojakovega zmerom po ma-

vati, so mlajši člani SLS pripravljani, da
rajši razbijejo celo državo, nego da bi oni
ne mogli vladati v enem delu. Dr. Korošec
se je v svojem programatičnem govoru v
Mariboru izrazil še za edinstveno državo pod
sedanjo dinastijo s široko upravno avtonomi-
jo. Glavno strankino glasilo Slovenec in nje-
ga mlajši nebrzdani sinček Večerni list pa se-
daj že očito pišeta proti enotni monarhiji in
za republiko. Pišeta to popolnoma po tistem
načinu, ki je bil na Kranjskem v navadi v
časih zloglasnega Šušteršiča. Kranjska duhov-
niška stranka nima ne volje ne moči, da bi se up-
ra temu razdiralnemu delu. Na Štajerskem pa se
še dobe pošteni pristaši SLS., ki se upajo tudi
tem revolucionarcem povedati resnico v
obraz. Storila sta to v zadnji Straži dr. Ko-
vačič in dr. Lenard.

Ti revolucionarji se ogrevajo za repu-
blikansko Jugoslavijo, češ da odstranja vse
ostanke militarizma in imperalizma, katere-
ga naravna nositeljica je krona. Kaj pa vi-
dimo v boljševiški Rusiji, v republikanski
Poljski, Franciji in Ameriki? Z vojsko ču-
vajo svoj ugled, branijo svoje meje proti so-
sedom. Mi pa naj v republikanski državi od-
pravimo kratko malo vse vojaštvo, mi, na
ktere preže kakor gladni volkovi naši po-
hlepni sosedi Italijani, Nemci, Madžari, pa
celo Albanci in Bolgari.

Jeli pa smo sploh zreli za republiko?
Francoski narod je napravil dolgo in hudo
šolo prekucij, monarhij in republik, predno
je došel do svoje sedanje republike. Kaj pa
si predstavljajo naši ljudje pod republiko? No-
benih davkov, nobene vojaške službe in vsak bo
lahko delal, kar bo hotel! In dalje. Ali naj bi obse-
gala naša republika ves troimenski narod Srbov,
Hrvatov in Slovencev, ali pa naj bi imel

lem raztresal ter tako naredil sled. Zjutraj
so zapazili seveda vsi nakrat, kje je prince-
zinja bila, šli k vojaku, zvezali in zaprli v ječo.

Sedaj je sedel, prej tako srečni vojak v
ječi. Hu, kako temno in grdo je tu notri!
K temu so mu pa še rekli: „Jutri te bomo
obesili!“ To slišati pa ni bilo ravno prijetno
in kresalo je pozabil doma v gostilni. Zjutraj
je videl lahko skozi železno mrežo malega
okna, kako so se ljudje pehali, da bi prišli
iz mesta in videli, kako obešajo. Slišal je
trobiti in videl korakati vojake. Vse ljudstvo
je letelo ven, med njimi je bil tudi neki
črevljarski fant s predpasnikom in črevlji;
letel je tako hitro, da mu je eden njegovih
črevljev odletel ravno proti zidu, kjer je
zaprti Imbre skozi mrežo gledal.

„He, ti čevljarček, kam se ti tako mudi?
Ni ti potreba tako leteti, saj preje tako nič
ne bo, dokler ne pridem jaz tja!“ mu pravi
vojak. „Če pa hočeš tja steči, kjer sem jaz
stanoval in mi prineseš sem moje staro kre-
salo, dal ti bodem štiri groše! Opraviti pa
moraš hitro!“ Fant, ki tudi rad kak groš
zasluži, je stekel po kresalo, ga izročil vojaku
— in sedaj slišimo dalje.

Zunaj mesta so bile postavljene vislice.
Okoli so stali vojaki in veliko tisoč ljudi.
Kralj in kraljica sta sedela na krasnem pre-
stolu sodniku nasproti.

Imbreta so postavili že na lestvo, ali ko
so mu že hoteli vrv za vrat zategniti, reče,

vsak narod svojo republiko? V prvem primeru
ne bi bili boljši ko zdaj! Ako bi bil predsed-
nik Srb, bi ga hrvatski in srbski separatisti
gotovo ne priznali. Samosvoja republika
hrvatska in slovenska pa je naravnost blazna
misel. Taka republika bi imela življenje eno-
dnevne muhe. Avstrijska republika, ki šteje
6 milijonov prebivalcev, ki ima politično bolj
zrelo ljudstvo, velikanske kulturne in socijalne
naprave iz prejšnje države, ta republika tarni,
da ne more obstati, da ji preti neizogiben
gospodarski polom. Naša slovenska republika
pa, ki ne bi imela niti vsega poldruega
milijona Slovencev, pa naj bi mogla živeti?
Kaj takega more misliti le politični blaznež.
Take misli morejo širiti le sovražniki naše
samostojnosti, ki dobro vedo, da bi taka re-
publika pala kakor zrela jabolka v žrelo naših
narodnih sovražnikov. To so grobokopi
lastne države, ki s svojim demagoštvom pod-
žigajo strasti nezrelega ljudstva, povečujejo
notranje boje in pripravljajo tako pot tujcu,
da nas zopet zaslužji.

Kje na svetu imamo državo brez vsake
sile? Ali morda v boljševiški Rusiji, odkoder
se širi revolucijarno gibanje med druge
narode, kjer pa se more vzdržati peščica
vladajočih nasilnikov le z najhujšim pritiskom?

V drugih državah resni, razumni ljudje
ljudstvo tolažijo, mire in ga vzpodbujajo k
vztrajnemu delu, ker le tako si more pridobi-
ti boljšo bodočnost. Le pri nas pa se redno
predstavlja vse v najbolj črnih barvah, pri
nas se ljudstvo opaja z republikanskimi fan-
tomi, samo da se čim bolj spodkoplje zaupanje
in veselje do našega ujedinjenja. Po tej poti
se ljudstvo ne vzgaja za urejeno republiko,
temveč za anarhijo.

V tej smeri se gibljejo izvajanja omenje-

da se spodobi, da se ubogemu grešniku,
predno se obesil, izpolni še kakšna nedolžna
želja. On bi rad skadil še pipico tobaka, saj
bo itak ta zadnja na tem svetu.

Te nedolžne prošnje mu kralj ni hotel
odreči in tako je Imbre potegnil svoje staro
kresalo iz žepa in ukresnil en- dva- trikrat!
In glej čudo! Že so stali pred njim vsi trije
psi, eden je imel oči velike kakor repa, drugi
kakor mlinska kolesa in tretji kakor 2 stolpa.

„Pomagajte mi, da me ti požeruhi ne
obesijo“, zaprosil je Imbre svoje pse in psi
so kakor na komando popadli sodnike, enega
za nogo, drugega za lase, tretjega za nos itd.
in jih pometali več sežnjevisko v zrak,
tako, da so padši na zemljo se razleteli na
drobne kosce.

„Mene ne!“ vpil in prosil je kralj, ali
veliki pes ga je držal za hlačnico, ga čvrsto
stresal, potem pa s kraljico vred zalučal za
drugimi, da so vsi romali v krtovo deželo.
Sedaj pa so se vojaki in ljudstvo prestrašili
in klicali: „Ljubi, dobrj naš Imbre, ti bodi
naš kralj in lepa princeza naj bode tvoja žena!“

Vojaki so posadili potem Imbreta v kra-
ljevo kočijo, vsi trije psi pa so okoli plesali
ter vpili: hura, hura! Otroci so zvižgali na
prste, vojaki mu pa prezentirali. Princezinja
je prišla iz grada in postala kraljica, kar ji
je dopadlo prav dobro. Svatba je trajala 8
dni, Imbretovi trije psi so tudi sedeli pri mizi
in gledali — debelo.

nih gospodov. Politični voditelji SLS naj bi te resnice in očitanja premislili pa se pri tem vprašali, ali niso prav s svojim ravnanjem vzgojili v svojih vrstah revulicijonarcev. Ljudje, kakor Šušteršič in njegovi pristaši so brezobzirno gospodarili. Niso se ozirali ne na pravo in poštenje svojih političnih nasprotnikov. Vera pa jim je služila le v njihove sebične namene.

Kdor se je prepil, žanje vihar.

Stavka rudarjev v Sloveniji.

V petek, 17. dec. ob 2. uri popoldne je izbruhnila v vseh revirjih Slovenije stavka rudarjev. Vodijo je komunisti. Pravijo, da stavkajo, ker trboveljska premogokopna družba ni ugodila zahtevi po zvišanju plač. Terorju komunistov so se uklonili tudi rudarji v Hrastniku in Rajhenburgu. Oblasti so takoj odredile vse potrebno, ojačile v rudarskih revirjih orožništvo in odposlale vojaštvo. Nemiri in izgredi se morejo za vsako ceno preprečiti. Povsod so zaprte vse gostilne, ker se je izkazalo, da je alkohol bil najmočnejši zaveznik boljševiških hujskačev. Še nikdar se ni v Trbovljah, Zagorju, Kočevju in drugod toliko popilo kakor zadnji mesec. Dozdaj je vse mirno. Zaenkrat stavka ne ogroža javnih interesov. Železnice in javni obrati so s premogom za dalje časa založeni. Pač pa bodo trpele industrije, če bi stavka trajala delj časa. Merodajni činitelji so odločeni stavko zlomiti.

Mir se doslej ni kalil. Komunistični vodje so odločeni, izvesti stavko z vso brezobzirnostjo. Ponemokod niso niti dopustili, da se postavijo jamske straže, ki varujejo rove pred požari in vodnimi poplavam. Stavkovni odbor je izdal poseben letak „Slovenski javnosti“, v katerem razlaga vzroke stavke. Navedba letaka glede mezd so neravnost netočne. Drugi navedeni vzrok (slaba prehrana, slaba stanovanja so deloma resnični, ne morejo pa biti povod skrajnemu bojnemu sredstvu — stavki.

Število stavkujočih znaša 10—12.000. Stavkajo: Trbovlje, Hrastnik, Zagorje, Rajhenburg, Kočevje. Edino v Hudijami pri Laškem še se dela. Rudarjem trboveljske družbe so se pridružili rudarji v Št. Janžu na Dolenjskem in so popoldne pričeli stavkati.

Trboveljska družba je včeraj ukinila aprovizacijo v vseh revirjih, kjer je stavka, in zaprla svoje konzumne trgovine. Med resnimi zlasti starejšimi delavci, ki sodelujejo v stavki le prisiljeno, se izraža bojazen, da rudarji spričo težkih prehranjevalnih razmer ne bodo mogli zdržati. Velika pa je škoda, ki jo trpi celo naše narodno gospodarstvo, zakaj dnevna produkcija v rudnikih trboveljske družbe je znašala v zadnjem času krog 350 vagonov, kar znači vrednost 1 in tri četrt milijona kron.

Gospodarstvo.

Cena sladkorja. V naši državi se bo letos pridelalo okoli 3000 vagonov sladkorja, dočim znaša letna potreba 6000 vagonov. Proizvajalni stroški za 3000 vagonov znašajo 53 milijonov kron. Po poročilih pa hoče ministerstvo dovoliti tovarnam, da bi prodajale sladkor kilogram po 32 K in bi na ta način zaslužile preko 70 milijonov K. Popustljivost ministrstva je umljiva iz njegove želje, da monopolizira trgovino s sladkorjem in da z monopolizacijo prevzame tudi ogromne dobičke tovarnen. Namero finančnega ministrstva je treba odločno odkloniti, ker je upravičena bojazen, da bo naša gotovo ne najboljša uprava takoj podražila proizvod. stroške, na drugi strani pa je pri nas sladkor tudi že tako pretirano drag kakor nikjer drugje. V Trstu velja kg sladkorja le 24 K, v Ameriki celo samo K 17-60. Zato nikakor ne gre, da bi moral naš konsument tako silno nadplačevati sladkor, ki spada vendar k ljudski

prehrani. Naloga države je nasprotno, da draginjo manjša, ne pa povečuje. Zategadelj se ne sme dovoliti tovarnam, da bi zvišale cene sladkorja na 32 K za kg.

Splošno padanje cen se opazuje na vsem svetu. Tako poročajo iz Angleške, Francoske, Amerike in Italije, in sicer padajo ne samo cene tovarniškimi izdelkom, temveč tudi živilom in lesu. Želeti bi pač bilo, da bi mogli tudi pri nas opaziti pacenitev obleke in industrijskih izdelke.

Prevozni stroški iz Amerike padajo vsled velike množine svobodnih ladij. Tako velja prevoz 1000 kg moke iz Trsta v Ameriko 16 dolarjev, dočim velja prevoz drugega blaga 22 do 26 dolarjev.

Izvoz krme. Dunajski Jockey-klub je dobil dovoljenje, da sme iz naše države izvažati krmo, toda pod pogojem, da pošlje v zameno odgovarjajoče število konj v svrhu izboljšanja konjskih pasem v naših pokrajinah.

Izvoz živine in mesa v Italijo. Izvoz živine, perutnine, svežega in predelanega mesa ter tudi živalskih sirovin v Italijo je prost. Veterinarski pregled vrši živinozdravnik v Ljubljani, kjer se blago tudi zacarini.

Izvoz tobaka. Vsled preoblega finega tobaka je dovoljen izvoz finega tobaka brez posebnega dovoljenja in v neomejeni meri. Iz Slovenije se morejo izvažati v tujino: naj-finejši turški in heregovski ter fini turški cigaretni tobak, od cigaret pa princezas, favorit, egiptске in Moeris.

Štajersko sadje v Nemčiji. Nemški trgovci so nakupili na Štajerskem okoli 2000 vagonov jabolk, ki jih sedaj prodajajo v Berlinu in Hamburgu. Cena jabolk znaša M 2-60 do 2-80 za kg.

Nabava poljedelskega orodja. Ministrstvo za kmetijstvo je nabavilo večjo količino poljedelskega orodja, ki se bo prodajalo poljedelcem po znižani ceni.

Novo veliko posojilo, takozvano kulturno posojilo v znesku 500 milijonov švicarskih frankov namerava dvigniti naša država v Švici. Posojilo bi se porabilo le za kulturne namene (gradnjo šol in izobraževalnih domov) ter bi bilo brezobrestno, za kar dobe upniki monopol za kinomotografske filme v državi.

Nemška odškodnina v državi. Reparacijska komisija v Parizu je sporočila naši vladi, da dohi naša država od Nemčije 10.000 konj, 15.000 krav in 65.000 ovac.

Nova banka. Konzorcij ljubljanskih trgovcev je dobil koncesijo za ustanovitev „Trgovske banke“ v Ljubljani.

Novo tovarne. Pri Mariboru se snuje nova tovarna za šumeča vina. V Sarajevu snujejo ruski begunci s pomočjo našega kapitala kemično tovarno. V Velikem Bečkerekcu grade veliko tovarno za kandite, čajno pecivo in konzervirano sadje. Istotam je pričela druga tovarna podelovati volno.

Matica polnokrvnih konj. Ministerstvo za kmetijstvo izda državno matično knjigo vseh polnokrvnih plemenskih konj v državi. Vsi, ki imajo take konje, naj to prijavijo glavarstvu ter obenem prilože potrdilo o rodu.

Trst — svobodna luka. Tržaška zbornica je poslala laškemu ministrskemu predsedniku brzojavko, v kateri zahteva, da postane Trst svobodno mesto, ker drugači je gospodarski propad mesta neizogiben.

Izvoz Nemčije. Gospodarsko stanje Nemčije se vsled velike marljivosti prebivalstva stalno boljša. Izvoz v Anglijo bo znašal letos že okoli 25 milijonov funtov šterlingov, kar je polovica predvojnega izvoza. Angleži že silno tožijo o nemški konkurenci, ki je v mnogih panogah nepremakljiva. Intenzivnost nemškega izvoza v Anglijo kažejo tudi nastopne številke: Nemci so letos izvozili 1.179.000 ur, 2.504.213 jardov svile, 5387 avtomobilov itd.

Produkcija premoga v Sloveniji bo letos nekaj malega večja kakor pretečeno leto, ako se bo normalno delalo v bodočih dveh tednih. Kakor se nam poroča, se je izkopal tekom prvih ednajstih mesecev t. l. v naših glavnih premogovnih revirjih, to je v Trbovljah, Hrastniku, Zagorju in Ojstrem nekaj manj kakor devet milijonov meterskih stotov premoga, celo lansko leto pa 9-2 milijonov

meterskih stotov. V vseh teh revirjih je zaposlenih približno 10.000 delavnih moči. Pred vojno je vsak delavec v Trbovljah izkopal dnevno povprečno 680 kg premoga, lansko leto pa samo 360 kg, torej nekaj malega več kakor polovico. Tudi v ostalih revirjih je padla dnevna produkcija posameznega delavca skoro na polovico, in sicer v Zagorju od 900 kg na 480 kg, v Hrastniku od 790 kg na 430 kg in v Ojstrem od 890 kg na 680 kg premoga.

Trgovska pogodba s češkoslovaško republiko. V zmislu kontigentne pogodbe se je obvezala češkoslovaška republika nam dati v kompenzacijo sledeče predmete: 120 vagonov semena za sladkorno peso, 150 vagonov modre galice, 55 vagonov stekla, 400 vagonov šamote, 400 vagonov sirovega železa, 900 vagonov fesonkega železa, 100 vagonov jekla v palicah, 400 vagonov črne žel-zne pločevine, 60 vagonov cinkaste in cinaste pločevine, 2500 vagonov sladkorja, 400 vagonov papirja in kartonov, za 40 milijonov kron poljedelskih strojev, večje množine premoga, koksa, lekarniških potrebščin, drož itd. V kompenzacijo bo dala naša država 6000 vagonov pšenice, 300 vagonov masti, 200 vagonov slanine in suhega mesa, 10.000 vagonov železne rude, 600 vagonov manganske rude, 250 vagonov svinca, 500 vagonov tanina, 500 vagonov konoplja itd. Pri plačevanju veljata češka in jugoslovanska valuta kot zdravi valuti. Važno je za nas, da se je obvezala Češkoslovaška nam prodati 2500 vagonov sladkorja, tako da bomo s to množino skoro docela pokrili uvoz, ki bo tekom tega leta potreben.

Gojenje sladkorne pese na Štajerskem. Državno kmetijsko kemično poskuševališče in preskuševališče v Mariboru poroča: Izmed 4 poskusov je vsebovala sladkorna pesa na Ptujskem polju 14-4 odstotke sladkorja, na posestvu grofa Herbersteina 15-17 odstotkov, na državni viničarski in sadjarski šoli v Mariboru 15-78 odstotkov in na kmetijski šoli pri Št. Jurju ob juž. žel. 15-52 odstotkov sladkorja.

Dopisi.

Mestni kino v Ptuj. V soboto, dne 25. decembra ob 3., 5. in 8. uri, v nedeljo, dne 26. decembra ob 3., 5. in 8. uri „Monika Vogel-sang.“ Pretresljiva drama v 5 dejanjih v glavni vlogi Henry Porten. — Ivan, sin vdove, pride kot vajenec v delavnico očeta Monike. Ivanova mati hoče, da on poroči Moniko, ta se pa zaljubi v slikarja Amadea, radi česar se vname med njimi prepil, v katerem je Ivan umorjen in Amadeo obsojen na smrt. Monika da sezidati cerkev, v katero pokopljejo Amadea. Pri posvečenju cerkve gre Monika v grobnico in na krsti svojega ljubimca izdahne svojo dušo. Za obilen obisk se priporoča rav. mestnega kina M. Murko.

Aktiviranje okrožnega agrarnega urada v Mariboru. Okrožni agrarni urad v Mariboru je konečno aktiviran in nastanjen v Mariboru, Koroška cesta št. 9. Vodstvo je prevzel inšpektor in okrožni agrarni poverjenik dr. Vilko Pfeifer. Uradni dnevi za stranke se vrše vsako sredo in soboto od 9. do 12. ure. Ob ostalih delavnikih se sicer enako sprejemajo stranke, vendar se iste opozarja, da bodo strokovni uradniki in vodja urada izvzemši omenjenih dveh uradnih dni večinoma odsotni na uradnih potovanjih. Območje urada obsega področja okrajnih glavarstev Maribor, Ljutomer, Ptuj, Celje, Slovenjgradec, Brežice in Konjice in političnih ekspozitur Mozirje in Guštanj. Zadeve, tičeče se agrarne reforme v omenjenem okolišu je odslej naslavljeni le na okrožni agrarni urad, ki funkcija v tem oziru kot I. stopnja.

Invalidi! Poverjeništvu inv. organizacije v Ptuj opazarja tem potom, da poravnajo zaostalo ter vplačajo svojo članarino do novega leta, da se zamore letni proračun zaključiti, kakor je bilo to običajno, brez primanjkljaja.

Za obrtnike. G. profesor Henrik Podkrajšek je izdal za obrtnike važno knjigo „Po-